

HIV infekcijas, tuberkulozes un seksuālās transmisijas infekciju izplatības ierobežošanas komisijas

sēdes

PROTOKOLS

Rīgā

Datums:	16.12.2022.	Nr.	39
----------------	-------------	------------	----

Sākums:	Plkst. 13:00	Beigas:	Plkst. 13:59
Norises vieta:	Sēde notika tiešsaistē, izmantojot virtuālo sanāksmju telpu <i>Microsoft Teams</i> .		
Vada:	Jana Feldmane , Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Vides veselības nodaļas vadītāja		
Dalībnieki:	Vārds Uzvārds, amats	Piedalās	
	Inga Ažiņa , Biedrības "Latvijas Infektologu, hepatologu un HIV/AIDS speciālistu asociācija" prezidente	☐	
	Anda Cīrule , SIA "Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas", Stacionāra "Tuberkulozes un plaušu slimību centrs" galvenā ārste	☒	
	Gundega Dambe , Biedrības "Latvijas Sarkanais krusts" Cilvēkresursu attīstības un veselības veicināšanas programmas vadītāja	☐	
	Uga Dumpis , Veselības ministrijas galvenais speciālists infektoloģijā	☒	
	Kristīne Garina , Biedrības "LGBT" un viņu draugu apvienības "Mozaīka" valdes priekšsēdētāja	☒	
	Jolanta Geduša , Labklājības ministrijas Darba attiecību un darba aizsardzības politikas departamenta vecākā eksperte	☒	
	Ruta Kaupe , Biedrības "DIA+LOGS" valdes priekšsēdētāja	☒	
	Šarlote Konova , Slimību profilakses un kontroles centra Infekcijas slimību uzraudzības un imunizācijas nodaļas sabiedrības veselības analītiķe	☒	
	Alvils Krams , Biedrības "Latvijas Tuberkulozes un plaušu slimību ārstu asociācija" valdes priekšsēdētājs	☐	
	Aleksandrs Molokovskis , Biedrības "Apvienība HIV.LV" valdes priekšsēdētājs	☒	
	Roberts Osis , Biedrības "Papardes zieds" projektu vadītājs	☒	
	Nikola Tilgale – Platace , Rīgas domes Labklājības departamenta Veselības pārvaldes Sabiedrības veselības veicināšanas un profilakses nodaļas vadītāja	☒	
	Dace Rezeberga , Veselības ministrijas galvenā speciāliste ginekoloģijā un dzemdniecībā	☒	
	Vija Riekstiņa , Latvijas Tuberkulozes apkarošanas biedrības valdes priekšsēdētāja vietniece	☐	
	Baiba Rozentāle , Biedrības "Latvijas Infektologu, hepatologu		

	un HIV/AIDS speciālistu asociācija" valdes locekle	☐
	Silvestrs Rubins , Biedrības "Latvijas Dermatovenerologu asociācija" valdes loceklis	☐
	Ilze Rudzīte , Biedrības "Latvijas Pašvaldību savienība" padomniece veselības un sociālajos jautājumos	☒
	Astrīda Stirna , VSIA "Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centra", Narkoloģiskās palīdzības dienesta vadītāja, Veselības ministrijas galvenā speciāliste narkoloģijā	☒
	Inga Upmace , Biedrības "Baltijas HIV asociācija" valdes priekšsēdētāja	☒
	Anda Ķīvīte-Urtāne , Rīgas Stradiņa universitātes Sabiedrības veselības institūta direktore un Sabiedrības veselības un epidemioloģijas katedras asociētā profesore	☒
	Antra Valdmane , Veselības ministrijas valsts sekretāres vietniece veselības politikas jautājumos	☐
	Andris Veikēniņš , Biedrības "Atbalsta grupas inficētajiem ar HIV un AIDS slimniekiem" (AGIHAS) valdes priekšsēdētājs	☒
	Māra Veselova , Biedrības "Baltijas jūras valstu Koalīcija inficētajiem HIV pacientiem" (NVO 'BaCo') projektu koordinatore	☐
	Vadims Viktorovs , Ieslodzījuma vietu pārvaldes Latvijas Cietumu slimnīcas galvenais ārsts	☒
	Viesturs Zvirbulis , Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas infektologs	☒
Pieaicinātie:	Anita Segliņa , Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Vides veselības nodaļas vadītāja	☒
	Inga Liepiņa , Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Vides veselības nodaļas vecākā eksperte	☒
	Ieva Rimšāne Slimību profilakses un kontroles centra Infekcijas slimību riska analīzes un profilakses departamenta Infekcijas slimību uzraudzības un imunizācijas nodaļas vecākā epidemioloģe	☒
	Renāte Putniņa , Slimību profilakses un kontroles centra Infekcijas slimību riska analīzes un profilakses departamenta Infekcijas slimību uzraudzības un imunizācijas nodaļas sabiedrības veselības analītiķe	☒
	Kristīne Ozoliņa , Slimību profilakses un kontroles centra Veselības veicināšanas departamenta Slimību profilakses nodaļas vecākā veselības veicināšanas koordinētāja	☒
	Vivita Ķīkule , Biedrības "Latvijas Sarkanais Krusts" Vidzemes komitejas izpilddirektors vietniece	☒
Protokolē:	Ieva Rimšāne , Slimību profilakses un kontroles centra Infekcijas slimību riska analīzes un profilakses departamenta Infekcijas slimību uzraudzības un imunizācijas nodaļas epidemioloģe	

Darba kārtība/ sanāksmē apspriestais:

1. HIV infekcijas, seksuālās transmisijas infekciju, tuberkulozes, B un C hepatīta izplatības ierobežošanas rīcības plāns 2023. - 2027.gadam.

2. Noteikumu projekts par epidemioloģiskās drošības pasākumi cilvēka imūndeficīta vīrusa infekcijas (HIV) un AIDS izplatības ierobežošanai.
3. Citi jautājumi.

Pieņemtie lēmumi:		
	Uzdevums*	Atbildīgais*
<p>1. HIV infekcijas, seksuālās transmisijas infekciju, tuberkulozes, B un C hepatīta izplatības ierobežošanas rīcības plāns 2023. - 2027.gadam</p> <p>J. Feldmane atklāj sēdi un informē, ka notiek darbs pie HIV infekcijas, seksuālās transmisijas infekciju, tuberkulozes, B un C hepatīta izplatības ierobežošanas rīcības plāna 2023. - 2027.gadam (turpmāk – plāns). Līdz ar to Veselības ministrija (turpmāk - VM) vēlas informēt par to, kas ir izdarīts, kā virzīties tālāk un atbildēt uz jautājumiem, gan uz tiem kas jau ir saņemti, gan ja tādi ir radušies. Komisijas locekļiem, lai iepazītos, tika iepriekš nosūtīts rīcības plāns un noteikumu projekts par Epidemioloģiskās drošības pasākumiem cilvēka imūndeficīta vīrusa infekcijas (HIV) un AIDS izplatības ierobežošanai.</p> <p>Ir sagatavots rīcības plāns ar mērķiem un politikas rezultātiem jeb rezultatīvajiem rādītājiem, lai samazinātu minēto infekcijas slimību izplatību, veicinātu diagnostiku un ārstēšanu. Ir pievienoti indikatori, lai varētu novērtēt mērķu sasniegšanu.</p> <p>Nākamajā plānošanas periodā prioritātes ir nodrošināt plašāku HIV un VHC testēšanas pieejamību, uzlabot pacientu iesaisti, līdzestību ārstēšanai un datu analīzi.</p> <p>Ir vairāki plāna rīcības virzieni, kā sabiedrības informēšana par inficēšanās riskiem, par agrīnu profilaksi un diagnostiku. Viens no virzieniem ir veselības izglītība skolu programmās, paredzot Izglītības un zinātnes ministrijas (turpmāk – IZM) iesaisti. Ir panākts, ka nākamajā gadā IZM veidos darba grupu, lai veiktu skolēnu vajadzību apzināšanu veselības izglītībai skolu programmās un arī VM plāno aktīvi piedalīties un sekot, lai šī izvērtēšana sniegtu kvalitatīvus secinājumus un varētu uzlabot izglītības programmas.</p> <p>Citi rīcības virzieni saistīti ar darbu ar riska grupām, lai nodrošinātu informāciju par iespēju saņemt pakalpojumus un iesaistīties dažādās aktivitātēs. No iepriekšējā plāna pārcelts un papildināts ir virziens HIV un sifilisa vertikālās transmisijas gadījumu izskaušana, lai panāktu, ka iedzimtu gadījumu nebūtu. Akcents ir arī uz šo infekcijas slimību diagnostikas pieejamību un agrīnu ārstēšanu, tai skaitā ieslodzījuma vietās. Kā atsevišķs virziens izdalīta epidemioloģiskā uzraudzība un datu analīze, kas ietver arī globālo mērķu sasniegšanas izvērtēšanu.</p> <p>Līdz ar to ir apzinātas esošās problēmas, veicamie pasākumi un ir apkopoti tam nepieciešamie finanšu resursi. Plāna ieviešanai nepieciešamais finansējums tiek saskaņots ar VM Budžeta plānošanas departamentu un vienlaikus arī ar Finanšu ministriju un tiek plānots, ka šis darbs tiks pabeigts 2023.gada janvārī un varēs turpināt virzīt plāna projektu tālāk. Nākamais solis būtu 2023.gada februārī plāna projektu iesniegt starpministriju saskaņošanai. VM paredz, ka 2023.gada pirmajā ceturksnī plāna projektu iesniegs apstiprināšanai Ministru Kabineta.</p>		

2023. gadam finansējums nav paredzēts, līdz ar to ir minētajā gadā ir paredzētas aktivitātes, kas neprasa finansējumu un ir veicami esošā budžeta ietvaros, bet turpmākajiem gadiem finansējums tiks plānots prioritāro pasākumu ietvarā, ko gada pirmajā pusē ir jāiesniedz Finanšu ministrijā.

J. Feldmane jautā vai ir kādi komentāri vai jautājumi?

K. Garina norāda, ka plānā neredz pasākumus par pirmsekspozīcijas profilaksi un vai vēl varam par to runāt šī plāna ietvaros?

J. Feldmane atbild, ka plānā tā ir iekļauta kā pasākums, kuram jāizvērtē iespējas. Pirms tam bija paredzēts veikt pilotprojektu, jo VM ir jāapzina cilvēki, jāizvērtē mehānisms, kā nodrošināt procesu, tai skaitā laboratorisko testēšanu, un tam jāparedz arī finansējums. Pasākums šis pasākums plānā ir ietverts, lai varētu aprēķināt nepieciešamo finansējumu un resursus, līdz ar to jau pēc tam plānot šī pasākuma ieviešanu.

K. Garina piebilst, ka var VM palīdzēt, jo ir gan pētījuma protokols, kas ir apstiprināts Rīgas Stradiņa universitātes ētikas komisijā, gan arī ir aprēķinātas izmaksas, līdz ar to daudz kas jau ir sagatavots.

J. Feldmane atbild, ka noteikti pieaicinās un nevarēs iztikt bez biedrības atbalsta un VM jau ir laba sadarbības pieredze ar nevalstiskajām organizācijām, līdz ar to šī sadarbība tiks turpināta.

J. Feldmane skaidro, ka kolēģi informēs, kad plāna projekts būs starpministriju saskaņošanā, lai visi varētu sekot līdzi, jo kamēr notiek saskaņošanas process vēl var sniegt konkrētus priekšlikumus.

I. Upmace secina, ka ir skumji, jo ļoti laicīgi tika uzsākts darbs pie nākamo piecu gadu rīcības plāna, bet sākas jauns gads, bet plāna nav un tiek tikai paredzēts, ka tas tiks saskaņots. Turpmāk vajadzētu paredzēt, ka nav šāda perioda bez plāna, lai jaunu gadu uzsākot būtu plāns, kaut bez budžeta, bet būtu pieņemts dokuments.

R. Kaupe piebilst, ka ir patīkami redzēt, ka viss notiek, ka ir liels akcents nākamajā plānā uz atbalsta palielināšanu, pastiprināšanu HIV pozitīvā personām, lai ārstēšana būtu rezultatīva un sekmīga. Loģiski būtu, ka atbalsts šo personu pakalpojumiem paplašināsies.

J. Feldmane norāda, ka ļoti gribētu, lai atbalsta pasākumi paplašinātos, ne tikai attiecībā uz HIV infekcijas diagnostikai un ārstēšanai, bet arī plašāk mērogā risinot problēmas, ietverot arī citas infekcijas.

2. Noteikumu projekts par epidemioloģiskās drošības pasākumiem cilvēka imūndeficīta vīrusa infekcijas (HIV) un AIDS izplatības ierobežošanai

J.Feldmane informē, ka paralēli tiek strādāts pie noteikumiem par epidemioloģiskās drošības pasākumiem cilvēka imūndeficīta vīrusa infekcijas (HIV) un AIDS izplatības ierobežošanai. Tie ir jauni noteikumi ar kuriem aizstāt novecojušos noteikumus. Jaunie noteikumi ir vērsti uz epidemioloģisko drošību, diagnostikas un ārstēšanas nodrošināšanu, kontaktpersonu informēšanu un profilakses nodrošināšanu. **V.Zvirbulis** ir sniedzis priekšlikumu par paštestu izmantošanu, kam varētu piekrist, ka arī ar paštestu vajadzētu būt tiešai pieejai saņemt pakalpojumu, bet esošajā situācijā to nav iespējams paredzēt, jo ir noteikts, ka tikai ar HIV profilakses punktos veiktu testu ir tieša pieeja pakalpojumam. Tas viss sasiņās kopā ar plašāku laboratorijas pakalpojumu pieejamību kā tādu. Un kā jau minēts, jaunajā plānā ir liels uzsvars uz testēšanas un diagnostikas pieejamības uzlabošanu. Tā kā noteikumi satur daudzus citus svarīgus, ļoti nepieciešamus punktus, tad nevaram gaidīt, kamēr sakārtosies laboratorisko izmeklējumu jautājums. VM piekrīt attiecībā uz citiem sniegtajiem priekšlikumiem par kontaktpersonu novērošanu un pēcekspozīcijas profilaksei nepieciešamo medikamentu rezervēm, un tie tika iestrādāti noteikumos. Noteikumi atrodas saskaņošanā ar citām ministrijām un var paredzēt, ka gada sākumā tie tiks apstiprināti Ministru Kabinetā. Arī komisijas locekļiem noteikumu projekts ir izsūtīts un vēl līdz gada beigām var sniegt priekšlikumus.

3. Citi jautājumi

J. Feldmane norāda, ka sniegs atbildes uz iesūtītajiem jautājumiem. No AGIHAS saņemts jautājums par ARV terapijas pārrāvuma riskiem. Šobrīd mēdz būt situācijas, kad trūkst kāds no medikamentiem un lielākās problēmas ir ar antibiotikām un onkoloģisko zāļu pieejamību, kas saistīta ar izejvielu pieejamības problēmām. Zāļu valsts aģentūra veic zāļu pieejamības monitoringu un uzrauga pieejamību, šādu monitoringu veic arī Eiropas Zāļu aģentūra Eiropas mērogā, un ja tiek konstatēti riski, ka kādu zāļu krājumi varētu sākt pietrūkt, tiek aktīvi meklēti risinājumi. Attiecībā uz ARV terapiju nav pazīmes, ka varētu būt zāļu pieejamības problēmas.

Otrs jautājums skar epidemioloģisko datu analīzi un HIV kaskādes datu pieejamību. Ir daudz kas vēl darāms, lai uzlabotu datu kvalitāti un informācijas pieejamību, lai varētu izdarīt secinājumus.

Š. Konova komentē, ka novembrī kopā ar VM bija sanāksme, kurā tika aktualizēts datu kvalitātes jautājums. Tā, piemēram, ir augsts procents nezināms inficēšanās ceļš starp jauniem gadījumiem, un analizējot datus tika secināts, ka situācija ir tāda, ka kartēs ir nevis atzīmēts nezināms inficēšanās ceļš, bet karte nav aizpildīta. Lai noskaidrotu vai pacients ir vērsies pie infektologa vai arī karte nav aizpildīta, vērsāties NVD ar lūgumu precizēt, vai noteiktajiem pacientiem ir nozīmēta ARV terapija un kurš ārsts to ir nozīmējis. Tādejādi, ja pacientam ir nozīmēta terapija, ārsts karti nav aizpildījis un centrs varēs sazināties ar šo ārstu. Lai NVD šos datus sagatavotu ir nepieciešams laiks. Reģistra darbības uzsākšana sakrīt ar Covid-19 pandēmijas laiku un šobrīd ir jāsaprot, vai šie pacienti ir nokļuvuši līdz ārstam un cik kartes nav aizpildītas. Tad būs iegūta pilnvērtīga šo datu analīze.

V. Zvirbulis jautā vai ir plānots mainīt PREDA sistēmu, lai automatizētu datu

ievadi, kā, piemēram, laboratorisko atradni un citu datu sasaisti ar e-veselību, jo ārsta darbs apaug ar administratīvo darbu, un vairākās sistēmās jāievada papildus dati. Testēšana tiek veikta vienā laboratorijā, līdz ar to sasaiste faktiski nepieciešama tikai ar šo vienu laboratoriju. Vajadzētu automatizēt laboratorisko rezultātu ievadi.

Š. Konova atbild, ka šobrīd vienīgā laboratorija, kas apstiprina HIV infekciju ir Nacionālā references laboratorija un viņi pamata datus par apstiprinošo diagnostiku ievada, bet par tālāko ARV terapiju, CD4 šūnu skaitu un vīrusu slodzes datu ievade šobrīd ir deleģēta ārstiem.

J. Feldmane piebilst, ka šis sniegtais priekšlikums ir jāpatur prāta un būtu jāiesniedz izstrādājumiem. Tā kā jau tika minēts, ka ir būtiski jāuzlabo darbs ar datu kvalitāti, tad tas ir viens no prioritārajiem darbības virzieniem, kur gribam strādāt nākamajā periodā.

Š. Konova piebilst, ka attiecībā uz kaskādes datiem, galvenā problēma ir vēsturisko datu trūkums, jo iepriekšējā reģistrā nebija informācijas par terapiju. Dati ir pieejami sākot no 2019. gada, kad šādi dati tika ievadīti jaunajā reģistrā. Līdz ar to ir priekšlikums, tā kā pamatā ārstēšanas dati koncentrējas Latvijas Infektoloģijas centrā, tad SPKC varētu sniegt atbalstu šo vēsturisko datu ievadei reģistrā. Kaskāžu veidošanai ir jābūt datiem no visiem inficētajiem, cik no viņiem ir samazināta vīrusu slodze, un vēsturiskie dati šeit ir ļoti būtiski.

J. Feldmane piebilst, ka jāpārskata arī informācijas publicēšana, lai tā būtu pieejama dažādiem mērķiem.

J. Feldmane informē, ka ir saņemts priekšlikums attiecībā uz ieslodzījuma vietām saistībā ar narkotisko vielu lietošanu, ka nepieciešami kaitējuma mazināšanas pasākumi, kā, piemēram, šļirču apmaiņa, jo mēdz būt ieslodzīto riskanta uzvedība saistībā ar narkotisko vielu lietošanu, kas iespējams veicina šo infekciju izplatību. Plānā ir pasākumi, lai vērtētu kaitējuma mazināšanas pasākumu ieviešanu vai to paplašināšanu ieslodzījuma vietās.

V. Viktorovs komentē, ka jādomā par citiem profilakses pasākumiem, jo šļirču apmaiņas programma nedos vēlamo efektu un ņemot vērā pieredzi, tai nepiekrītu. Ir jāpiesaista nevalstiskas organizācijas, lai veiktu informēšanu par profilaksi, lai pacienti būtu līdzestīgi visiem pasākumiem.

J. Feldmane norāda, ka tam nepieciešams arī finansiāls atbalsts un ka tā varētu būt atsevišķa tēma ko apspriest ar nevalstiskajām organizācijām, lai izrunātu kopējos veicamos pasākumus.

J. Feldmane jautā **D. Rezebergai** par vertikālās transmisijas profilaksi. Izstrādājot jauno plānu ir saņemti priekšlikumi veikt divus vai vairāk HIV testus grūtniecēm. Vai jūsprāt šobrīd šī testēšana ir pietiekama?

D. Rezebergai sniedz atbildi, ka par to ir runāts ginekologu asociācijā un ir bijuši viens vai divi gadījumi, kad otrais tests ir bijis pozitīvs. Jāņem vērā vai līdzekļi ir pietiekami, jo arī citiem testiem līdzekļi nav pietiekami. Ja kaut ko maina programmā, tad parasti no kautā cita ir jāatsakās. Līdz ar to neredzam vajadzību pēc atkārtota testa. Svarīgāka ir datu apmaiņa, pieeja HIV slodzes testiem, jo dzemdību iestādēm ne vienmēr šie dati ir pieejami, un Datamed tie

<p>joprojām ir slēptie dati, kam nevaram piekļūt. Tas liedz saprast pacienta statusu dzemdībās un cik intensīva terapija pacientei un bērnam ir nepieciešama. Vienlaikus runājot par sifilisu, tad problēma ir penicilīna pieejamība, jo lai mazinātu vertikālo transmisiju, pamata terapija ir penicilīns, kas ir grūti pieejams.</p> <p>J. Feldmane piekrīt, ka šo datu apmaiņa šobrīd ir problemātiska, kas jārisina.</p> <p>V. Zvirbulis piekrīt, ka otrreizēja grūtnieču testēšana nav izmaksu efektīva. Iespējams jāvērtē grūtnieču individuālais risks, piemēram, ja partneris ir HIV pozitīvs un nelieto zāles, vai ir intravenozu narkotiku lietotāji, bet tas nav pamatojums visas grūtnieces iekļaut skrīninga programmā.</p> <p>J. Feldmane lūdz komisijas locekļiem nosūtīt priekšlikumus par nākamās sēdes darba kartību un apriežamiem jautājumiem. Kā arī izteikt viedokli par sēžu organizēšanu attālināti, klātienē vai jaukti. <i>Microsoft Teams</i> komentāros redzams, ka vairākums komisijas locekļu izsaka vēlmi tikties attālināti.</p>		
---	--	--

Npk		VM	Terminš*
1.	Komisijas locekļiem līdz nākamajai sanāksmei nosūtīt priekšlikumus par nākamās sēdes darba kartību un apriežamiem jautājumiem.		
2.	Komisijas locekļi ir izteikuši vēlmi arī turpmāk tikties attālināti.		

Sanāksmes vadītājs

Jana Feldmane

Protokolētājs

Ieva Rimšāne

* aizpilda nepieciešamības gadījumā